

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

WRZOSY

1. Nazwa

Historyczny układ ruralistyczny wsi

2. Czas powstania

1670, 1945

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **WOŁOWSKI**

Gmina **WOŁÓW**

6. Współrzędne geograficzne

51°21'42"N 16°35'05"E

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne

rolnicze

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Poprzednie nazwy miejscowości: ok. poł. XVIII w. - Heide vorwerck. 1787 r. - Heide, Heidevorwerk; 1830 do 1932 r. - Heidevorwerk, Heidau; 1932 - 1945 r. - Heidevorwerk.

Znaczenie i pochodzenie nazwy wsi: Nazwa niemiecka oznacza folwark na pustkowiu lub na wrzosowisku. Nazwa polska nawiązuje do niemieckiej.

Historia wsi i dóbr: W 1670 r. we Wrzosach znajduje się folwark lub owczarnia, należące, jak i tutejsze dobra, do urzędu zamkowego w Wołowie. W 1787 r. Wrzosy nazywane są urzędowym folwarkiem w Wołowie. Leżą w okręgu wołowskim. W 1830, 1845 r. Wrzosy nazywane są wsią. Należy do nich młyn wodny *Heidemuhle*, leżący poza osadą. W 1912 r. Wrzosy wymieniane są wraz z Dębem jako część królewskiego nadleśnictwa.

Niewielka wielodrożnica z dominującym założeniem folwarcznym, usytuowanym w południowo - wschodniej części. Zabudowa wiejska składa się z zagród i obejść; jest nieregularna.

Bibliografia:

- Richard Junke: Wohrlau, Geschichte des Furstentums und des Kreises von ..., Wurzburg 1965, GŚŁ 50212 II, [RJ 1965]
- Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Übersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845 [K. 1845, s.]
- Regesty Śląskie, pod redakcją Waclawa Korty, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5(1360), Wrocław 1992
- Schlesisches Güter-Adressbuch. Verzeichnis samtllicher Rittergueter und selbstandigen Gutsbezirke, sowie der grosseren Landguter der Provinzen Nieder- und Oberschlesien Breslau 1891,1912, 1937
- Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wołów, Wrocław 2000
- Zimmermann F. A., Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.VII 1787

Materiały kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu ruralistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu wsi, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023
Justyna Kość